Економічні науки

УДК 330.658

Бут Олена Анатоліївна

студентка магістратури факультету обліку і фінансів

Дніпровського державного аграрно-економічного університету

Бут Елена Анатольевна

студентка магистратуры факультета учета и финансов

Днепровского государственного аграрно-экономического университета

But Olena

Masters of the Faculty of Accounting and Finance

Dnipro State Agrarian and Economic University

МЕТОДОЛОГІЯ ОЦІНКИ ЛІКВІДНОСТІ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА
МЕТОДОЛОГИЯ ОЦЕНКИ ЛИКВИДНОСТИ И ПЛАТЕЖЕСПОСОБНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ
METHODOLOGY OF ASSESSMENT OF LIQUIDITY AND PLANNED CAPACITY OF THE ENTERPRISE

Анотація. *Досліджено теоретичні питання методології оцінки ліквідності та платоспроможності підприємства*

Ключові слова: *платоспроможність, ліквідність, методи оцінки, показники ліквідності, коефіцієнт ліквідності, показники платоспроможності.*

Аннотация. *Исследованы теоретические вопросы методологии оценки ликвидности и платежеспособности предприятия*

Ключевые слова: *платежеспособность, ликвидность, методы оценки, показатели ликвидности, коэффициент ликвидности, показатели платежеспособности.*

Summary. *Theoretical questions of the methodology of estimation of liquidity and solvency of the enterprise are investigated*

Key words: *solvency, liquidity, estimation methods, liquidity indicators, liquidity ratio, solvency indices.*

Постановка проблеми. За останні роки економічної кризи фінансовий стан і діяльність підприємств значно погіршилась, а деякі знаходяться на межі банкрутства. Ліквідність і платоспроможність - умови стабільності і фінансової стійкості підприємств. З цих позицій об'єктивно зростає актуальність ефективного антикризового управління як системи своєчасних методів та прийомів, здатних запобігти фінансовій кризі і уникнути банкрутства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням управління ліквідністю підприємства займався цілий ряд вчених, серед яких: А.В. Ружицький, А.Г. Гончарук, А.І. Ковальов, В.М. Сутормінa, В.Ю. Бабаєв, Г.В. Блакита, Г.О. Крамаренко, І.О. Гальченко, Л.М. Блащак, О.Л. Польова, та інші. Високий науковий внесок зазначених вчених створив вагоме підґрунтя для подальших досліджень у напрямку забезпечення ліквідності і платоспроможності підприємств.

Виклад основного матеріалу. В умовах ринкових відносин платоспроможності суб'єктів господарської діяльності приділяється особлива увага. Аналіз платоспроможності необхідний і для самого підприємства, з метою оцінки фінансової діяльності, і для зовнішніх інвесторів(банків). Показником платоспроможності підприємства є відсутність прострочених боргів банку, бюджету, постачальникам, робітникам та службовцям. Оцінка платоспроможності здійснюється на основі характеристики ліквідності поточних активів.

Ліквідність – термін, який характеризує здатність окремих видів майнових цінностей швидко і без значних втрат своєї вартості

перетворюватися на кошти. Ліквідність підприємства – це його спроможність швидко реалізувати активи й одержати гроші для оплати своїх зобов'язань [3], тобто співвідношення величини високоліквідних активів підприємства (ринкові цінні папери,кошти, дебіторська заборгованість)та короткострокової заборгованості.

Ліквідність балансу – це ступінь покриття зобов'язань підприємства його активами, строк перетворення яких на грошові кошти відповідає строкам погашення зобов'язань. Ліквідність підприємства оцінюється відношенням величини його високоліквідних активів(чистої реалізованої вартості коштів, їх поточних фінансових інвестицій; дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги, дебіторської заборгованості за рахунками та іншої поточної дебіторської заборгованості) до короткострокової заборгованості.

У процесі розрахунку показників ліквідності застосовується коефіцієнтний аналіз: коефіцієнт абсолютної, швидкої, поточної та загальної ліквідності.

Платоспроможність підприємства полягає у його готовності негайно погасити короткотермінову заборгованість власними коштами. Основними ознаками платоспроможності є: наявність у достатньому обсязі коштів на поточних рахунках;відсутність простроченої кредиторської заборгованості [4]. Регулювання платоспроможністю складається з аналізу та управління руху грошових потоків, тобто передбачає цілеспрямований вплив на процеси обертання грошових коштів, а отже, і їх витрачання та перерозподіл [1].

Важливою функцією управління платоспроможністю є оцінювання, методи проведення якого залежать від цілей застосування його результатів. Аналіз платоспроможності ґрунтується на використанні системи показників.

Вирізняються два загальні підходи стосовно визначення платоспроможності підприємства: статистичний та динамічний. Для

діагностики платоспроможності підприємства, за статистичним підходом, використовується і кількісна, і якісна оцінка.

Кількісна оцінка передбачає використання системи фінансових коефіцієнтів, що дозволяють зіставити вартість поточних активів, які мають різний ступінь ліквідності із сумою поточних зобов'язань. У кількісній оцінці платоспроможності підприємства крім відносних показників використовують і абсолютні показники.

Одним із основних абсолютних показників є власні оборотні кошти, який характеризує ту частину власного капіталу, що є джерелом покриття його поточних активів. Даний показник залежить від структури активів та пасивів, і розраховується як різниця між власним капіталом, необоротними активами та поточними зобов'язаннями підприємства.

Проводячи якісну оцінку платоспроможності підприємства - використовують метод групування балансових даних,який передбачає проведення оцінки стану платоспроможності на основі розробки «балансу ліквідності». Аналіз ліквідності балансу здійснюється шляхом порівняння активів, розташованих у порядку зниження їх ліквідності, із зобов'язаннями по пасиву, по зростанню термінів їх погашення. Серед показників, які характеризують платоспроможність підприємства в динаміці можна виокремити синхронність надходження та витрат грошових потоків і обсяг сальдового грошового потоку характеризує надходження та витрачання грошових потоків на підприємстві у часі.

Для нормального розподілу у часі та узгодженості грошових потоків, що знач ним чином визначає стан фінансової рівноваги підприємства, даний показник має наближатися до нуля. Складання матричного балансу,вважається простим и надійним інструментом, що дозволяє управляти платоспроможністю. Від традиційного бухгалтерського балансу матричний відрізняється формою подання. Для складання матричного балансу потрібно зіставити статті активу і пасиву.

Основними показниками, на основі яких можна визначити платоспроможність підприємства, є: коефіцієнт автономії (фінансової незалежності),коефіцієнт фінансової стабільності, коефіцієнт забезпеченості власними коштами, коефіцієнт фінансового левериджу. Коефіцієнт автономії (Ка) – показник, який характеризує частку власних активів у загальній сумі всіх активів підприємства, розраховується діленням суми власного капіталу на вартість майна підприємства. Мінімальне (нормативне) значення коефіцієнта автономії Ка>0,5. Таке значення цього показника дає змогу припустити, що всі зобов'язання підприємства можуть бути покриті власними активами. Чим більший коефіцієнт автономії, то кращий фінансовий стан підприємства.

Коефіцієнт фінансової стабільності (Кф.с.) - показник, який характеризується відношенням власних і позикових коштів підприємства, тобто він показує, скільки позикових коштів залучило підприємство в розрахунку на 1 грн, вкладених в активи власних коштів[2].

Значення показника Кф.с>1 є нормативним. Перевищення власних коштів над позиковими свідчить про те, що підприємство має стійкий фінансовий стан і відносно незалежне від зовнішніх фінансових джерел.

Коефіцієнт забезпеченості власними коштами (Квл.к.) - показник, який характеризує рівень забезпеченості підприємства власними джерелами формування оборотних активів, тобто показує, скільки власних джерел формування оборотних активів підприємства припадає на одиницю цих активів.

Розраховується цей коефіцієнт за даними балансу підприємства за відповідний період у такому порядку: від підсумку за першим розділом пасиву балансу віднімається підсумок за першим розділом активу й отримана різниця ділиться на суму підсумку другого розділу активу балансу, тобто розрахована фактична наявність власних джерел формування обігових коштів ділиться на фактичну вартість наявних обігових коштів.

Коефіцієнт фінансового левериджу (Кф.л.) характеризується відношенням довгострокових зобов'язань і джерел власних коштів підприємства (скільки довгострокових зобов'язань припадає на одиницю джерел власних коштів) [5].

Підвищення рівня платоспроможності підприємства залежить від поліпшення результату його виробничої та комерційної діяльності. Разом із цим надійний фінансовий стан, його ліквідність та платоспроможніть теж залежать від раціональної організації використання фінансових ресурсів.

Висновки. Отже, в умовах ринкової економіки необхідно здійснювати не тільки оцінку активів і пасивів балансу, а й поглиблений щоденний аналіз стану та використання господарських засобів. Тому кожне підприємство повинно мати в своєму розпорядженні достатньо ліквідні кошти, що є запорукою їх процвітання та подальшого розвитку. Підприємствам потрібно формувати ефективну систему управління грошовими коштами, що забезпечують поточну і перспективну платоспроможність і ліквідність.

Література

1. Кривдюк А.В. Дослідження економічної категорії платоспроможності підприємства / А.В. Кривдюк, С.Є. Яцишина // Економічний простір. - 2008. - № 15.- С.185-190.
2. Горячева К. С. Фінансова безпека підприємства. Сутність та місце в системі економічної безпеки / К.С. Горячева // Економіст. - 2003. - № 8. - С. 65-67.
3. Ярошевська О.В. Методи оцінки ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості підприємств. [Електронний ресурс] / О.В. Ярошевська // Стратегія и механізм регулювання промислового розвитку. – 2013. - С. 175-193.

4. Горбатенко А.А. Оцінка платоспроможності підприємства в кризових умовах / А.А. Горбатенко // Вісник Української академії Банківської Справи. - 2009. - № 1. - С. 31-40.
5. Болюк М.А. Економічний аналіз / М.А. Болюк, В.З. Бурчевський, М.І. Горбаток. – К.: КНЕУ, - 2003. - С. 540.